

ného podniku, ze kterého byly úrazové příspěvky předepsány, pak nelze v tomto jeho postupu podle uvedených úvah shledati ani nezákonnost, ani vadnost řízení.

Č. 10.376.

Pojištění nemocenské: Nezletilý syn, který se v živnosti svého otce učí jeho řemeslu, nepodléhá sociálnímu pojištění podle zák. č. 221/24 ani nemocenskému pojištění podle zák. č. 268/19, není-li tu sjednané smlouvy učňovské.

(Nález ze dne 24. února 1933 č. 3289.)

Prejudikatura: Boh. A 8649/30, 9996/32, srov. 6480/27, 8001/29.

Věc: Josef B. v Užhorodě proti zemskému úřadu v Užhorodě o nemocenské, invalidní a starobní pojištění.

Výrok: Nař. rozhodnutí se zrušuje pro nezákonnost.

Důvody: Okr. nemocenská pojišťovna v Užhorodě předepsala st-li, mistru zámečnickému, za jeho dva syny Aladára a Ladislava B., jako jeho učně na příspěvkové období od 1. září 1925 do 31. prosince 1927 nemocenské, invalidní a starobní pojištění částkou 1.179 Kč 75 h. Městský notářský úřad v Užhorodě stížnosti, kterou podal st-l do tohoto platebního výměru, nevyhověl z toho důvodu, že práce konané jeho syny jako učni v jeho závodě nebyly jejich zaměstnáním vedlejším ani příležitostným, a že je vykonávali na základě smlouveného poměru učňovského, kterážto okolnost jest rozhodným předpokladem pojistné povinnosti.

Nař. rozhodnutím nevyhověl zemský úřad v Užhorodě dalšímu odvolání st-lovu z důvodů uvedených v rozhodnutí v odpor vzatém a z těchto důvodů dalších: Podle ustanovení § 134 živ. zák. č. 259/24 jest učněm ten, kdo u majitele živnosti vstoupí do zaměstnání s úmyslem, aby se živnosti té vyučil, bez rozdílu, bylo-li učebné ujednáno či nikoliv, a platí-li se za práci mzda či nikoliv. Podle toho jest Vaše syny v zaměstnání u Vás v době od 15. září 1925 považovati za učně. Poměr učňovský zakládá se podle § 137 téhož zák. písemnou smlouvou, jejíž jeden exemplář zasílá se živn. společenstvu k záznamu učně. Mezi Vámi a Vašimi syny sice žádná formální učňovská smlouva uzavřena nebyla, a to — jak sám uvádíte — z důvodů, že podle zásad soukromého práva otec nemůže se svým nesvéprávným dítětem uzavírat smlouvy. Živn. společenstvu bylo Vámi však založení učňovského poměru mezi Vámi a Vašimi syny oznámeno, a ono vzalo oznámení na vědomí, se všemi právními důsledky podle živn. zák., bez ohledu na to, že předepsaná formální smlouva písemná uzavřena nebyla. Není věci zdejšího úřadu, aby za tohoto sporu rozhodoval o tom, zdali otec může se svým nezletilým a nesvéprávným dítětem uzavírat smlouvy či nikoliv, a jaký postup má býti zachován ohledně ustanovení § 137 živ. zák., jedná-li se o otce a syna, nýbrž o tom, zdali poměr mezi

Vámi a Vašimi syny podléhal podle ustanovení § 2 zák. č. 221/24 povinnosti nemocenského pojištění. Zde nutno pak poukázati na jasné znění tohoto paragrafu, jež uvádí poměr učňovský výslovně jako podléhající nemocenskému pojištění. Je-li tedy mezi rodiči a dětmi možný poměr učňovský, není nepřipustné, aby rodiče za své děti v poměru učňovském se nacházející platili nemocenské pojistné. Min. výnos, na který se odvoláváte, vztahuje se především na poměry v zemědělství, kde mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem žádný učňovský poměr neexistuje, a na živnosti pouze potud, pokud rodiče zaměstnávají svoje děti bez založení poměru učňovského.

O stížnosti uvažoval nss takto:

Jádrem sporu jest otázka pojistné povinnosti dvou synů st-lových, jako učňů u něho zaměstnaných, pro případ nemoci, invalidity a stáří v období od 1. září do 31. prosince 1927. Se zřetelem na tuto dobu jsou pro řešení sporné otázky rozhodné předpisy jednak § 1 zák. čís. 268/19, jehož působnost rozšířena byla vl. nař. č. 516/19 také na Slov. a Podk. Rus, — pokud jde o dobu do 30. června 1926, jednak § 2 zák. č. 221/24, — pokud běží o dobu od 1. července 1926. Tímto zákonným ustanovením nebyl však rozsah pojistné povinnosti zásadně změněn proti dřívějšímu právnímu stavu v oboru nemoc. pojištění, platnému podle zák. č. 268/19, resp. vl. nař. č. 516/19. Byloť v podstatě převzato znění § 1 odst. 1 onoho zák., které bylo jen doplněno, aby byly zamezeny pochybnosti, vyskytnuvší se při jeho výkladu, a to tím, že bylo do něho vsunuto slovo »smluveného« a dále v závorce připojena slova »volontérského, praktického«.

Podle obou cit. norem jest základním nezbytným předpokladem pojistné povinnosti, aby osoba, o kterou jde, konala práce nebo služby na základě (smluveného) poměru pracovního, služebního neb učňovského a nekonala jich jako vedlejší zaměstnání nebo příležitostně. Z těchto ustanovení plyne, že vznik pojištění nepojí se již k pouhému faktu vykonávání prací neb služeb, nýbrž že musí k tomu přistoupiti ještě právní titul, t. j. že tu musí býti smluvený poměr pracovní, služební neb učňovský, jak nss konstantně uznává ve své judikatuře (sr. na př. Boh. A 6480/27, 8001/29 a j.). Jen tehdy, jsou-li splněny oba tyto zákonné předpoklady, jest dána pojistná povinnost podle uvedených norem, takže pojistný poměr vyžaduje k svému vzniku vždy nezbytně také uzavření smlouvy služební (učňovské) a zahájení prací nebo služeb na základě takovéto smlouvy.

Je-li podle toho, co shora bylo dovozeno, nezbytným zákonným předpokladem pro vznik pojistné povinnosti smluvený poměr učňovský — a jen o takový v nynějším sporu jde, pak z toho vyplývá nutně logický závěr, že v tom případě, kde nedošlo ke smlouvě učební, není předpokladu pro pojistnou povinnost.

Rozhodovati o opravných prostředcích proti výměrům nositelů pojištění (§ 189) náleží podle § 239 zák. č. 221/24 politickým úřadům, pokud rozhodování není přikázáno soudům. Úřady politické, rozhodující o pojistné povinnosti, což jim po zákonu přísluší, musí zkoumati, zda jsou pro ni dány veškeré zákonné předpoklady, a jsou oprávněny pro své rozhod-

nutí učiniti si úsudek i o předběžných otázkách, o nichž jako o otázkách hlavních přísluší rozhodovati jiným úřadům nebo soudům, nebo řízení přerušiti až do pravoplatného rozhodnutí předběžné otázky příslušným úřadem nebo soudem (§ 44 vl. nař. č. 8/28). Takovou předběžnou otázkou, na jejíž odpovědi závisí rozhodnutí o pojistné povinnosti, jest také otázka, došlo-li mezi učněm a jeho učebním pánem, bez rozdílu, zda jest jím jeho otec či osoba jiná, k ujednání smlouvy učební. Při řešení jejím má tedy úřad postupovati podle § 44 cit. vl. nař.

V daném případě konstatuje žal. úřad v nař. rozhodnutí, že mezi st-lem a jeho syny nebyla žádná formální učební smlouva uzavřena, že však založení učňovského poměru bylo jím živn. společenstvu oznámeno, a ono je vzalo na vědomí. Z toho žal. úřad usoudil, že takové oznámení stačí ke vzniku smluveného učňovského poměru podle § 2 zák. č. 221/24 a tím i k založení pojistné povinnosti.

Stížnost namítá, že tento právní názor odporuje zákonu a dovozuje, že podle tohoto zákonného ustanovení jest pojištěním povinen jen ten, kdo vykonává práce na základě smluveného učňovského poměru. Takového smluveného poměru však mezi st-lem a jeho syny není, poněvadž mezi nimi nebyla uzavřena ani formální ani neformální učební smlouva, a st-l vyučuje své syny beze smlouvy jen v rodinném poměru a přihlásil je u živn. společenstva jen proto, aby později mohli nabýti živn. oprávnění.

Stížnosti nutno přisvědčiti. Žal. úřad odůvodnil svůj úsudek o pojistné povinnosti synů st-lových jen zjištěním, že st-l je přihlásil u živn. společenstva jako učně. Toto zjištění o sobě nestačí však ještě k právnímu závěru, že mezi st-lem a jeho syny vznikl smluvený učňovský poměr, vyžadovaný cit. zákony ke vzniku pojistné povinnosti, neboť pouhá přihláška syna jako učně u společenstva, jsouc jednostranným projevem vůle otcovy, nemůže nahraditi smlouvu učňovskou, která právě tak jako každá jiná dvoustranná smlouva vyžaduje svobodného, souhlasného projevu vůle obou stran, k právním činům způsobilých. Jen tehdy, jsou-li tyto náležitosti splněny, dojde k založení právního poměru, o němž lze tvrditi, že byl smluven, a takto ke vzniku pojistného poměru.

Vycházejí z uvedeného, právně mylného názoru, nezabýval se žal. úřad věcně námitkou st-lovou, že mezi ním a jeho syny žádná učňovská smlouva nebyla sjednána a ani sjednána býti nemohla, a prohlásil jen, že není jeho věcí, aby rozhodoval, zda otec může se svým nezletilým synem uzavírat smlouvy či nikoli. Leč právě rozřešení této otázky mělo pro tento spor rozhodující právní význam, neboť nezletilý syn, který se v živnosti svého otce učí jeho řemeslu, nepodléhá sociálnímu pojištění podle § 2 odst. 1 zák. č. 221/24, není-li prokázáno, že byla o tom uzavřena smlouva, jak nss vyslovil již v nál. Boh. A 8649/30 (srov. také Boh. A 9996/32).

Č. 10.377.

Pozemková reforma: * Osobě, která přestala býti vlastníkem nemovitostí podle § 20 příd. zák. ze zaboru propuštěných, nelze již ukládati podmínky podle tohoto ustanovení.

(Nález ze dne 25. února 1933 č. 2236.)